

Timo Kinnunen
Särkiniementie 16 A 41
70700 Kuopio
Finland

Kielen temppeli

Ylläolevassa kuvassa näet hahmotelman *Salomonin temppelistä*, joka on varmaankin konstruoitu niiden kirjallisten viitteiden perusteella joita vielä on saatavissa. *Raamattuhan* on, omalta osaltaan, erinomainen insinööritieteellinen opus, jossa on saatavissa melkein mihinkä tahansa muuhunkin lähtöön yksityiskohtaiset ohjeet. Onpa siellä hyvä kuvaus lentävästä lautasesta Hesekielin kirjassa. Oleellista näissä kuvauksissa on se, että vaikka kuvaajat eivät ymmärtäneetkään kuvaamistaan kohteista mitään, he kuvasivat niitä silti. He uskoivat niiden olevan tärkeitä, tai merkkejä jumalalta. Kun katselee ylläolevaa kuvaa Salomonin temppelistä, tulee siitä mieleen se, että se on samalla viesti jostakin, tai viittaa kulttuuriin, joka on varsin outo. Jotakin samantapaista on näkevinään esimerkiksi Marsiin laskeutuneessa tutkimusaluksessa, joka tutkii outoa ympäristöä, ja ei kuulu sinne mitenkään. Temppelin jokaisen osan sijoittelulla on jokin erityinen syynsä, ja tämän kuva-arvoituksen vieraat, tai jumalat, ovat meille jättäneet. Pohtikaa nyt, penteleet, kerrankin oikein kunnolla! Täytyy huomioida vielä sekin, että temppelin osat on kuvattu juuri sillä tarkkuudella kun ne on ymmärretty, ja niissä voi todellisuudessa olla paljonkin sellaista, jonka näkeminen edellyttäisi tietoa rakennelman jättäneistä olioista. Heidän ei tarvitse välttämättä olla kotoisin avaruudesta, joltakin planeetalta, tai jotakin vastaavaa. Voi aivan hyvinkin olla, että **Jahve** on käynyt täällä

esikuntineen, ja on tarvinnut täältä mm. virheettömiä eläimiä esimerkiksi uusiin kolonialisatiorhankkeisiinsa, ja voi hyvinkin olla niin, että suurin osa ihmisistä joutuu elämänsä päätyttyä Helvettiin. Kuka on sanonut, että todellisuuden täytyy olla järkevä, tai perusteltu? Yksi mahdollisuus on se, että juutalaiset olivat osallisina geneettisessä kokeessa, jonka muukalaiset masinoivat, ja siksi heitä marssitettiin erämaassa vuosikymmeinen ajan. Nämä liitonarkit ja temppelit olivat ilmeisestikin osa siitä kommunikaatiovälineistöstä jolla ihmiset olivat kontaktissa muukalaisiin. Mene ja tiedä sitten näistä selityksistä. Ainut mitä minä osaan sanoa tällaisista Salomonin temppeleistä on se, että niitä pitäisi osata katsoa oikein. Se on vähän samaa kuin tämän kielen temppelin kanssa, sillä se on kielikuva, josta voitaiin aivan hyvin rakentaa samantapainen pienoimalli kuin ylläolevassa kuvassa. Tärkeintä on katsoa sitä ihmettelevin ja viattomin silmin, sillä lasten kaltaistenhan sitä pitäisi olla taivaan valtakunnankin.

Kirjoitin tämän jutun juuri ennen kokemaani suurta romahdusta, ja sielunmaiseman jääymistä. Nämä mahtipontiset ilmaukset kuvaavat hyvin kokemuksen mahtipontisuutta, joka saa kuitenkin epäilemään, että kyseessä olisi vitsi, tai jumalten kehno huumorintaju. Sanotaanhan sitä kun kaikki menee päin helvettiä, että jumala leikkii, ja nauraa. No niin, olipa miten oli. Noihin aikoihin pidin kokeellisen luentosarjan **Ville Hirvelän** kanssa, jossa käytimme mm. itse tehtyjä videoita. Kyse oli tavallaan siitä, että filosofia on oikeasti kytkeyksissä moniin eri elämänalueisiin, ja että sitä itseään voidaan kuvata. Ainakin epäsuorasti. Luentosarja floppasi pahoin, ja kangistui alkumetreilleen, mutta silti **Hirvelä** kuittasi silmäkään värähtämättä palkkion koko luentosarjasta, vaikka pidettyjä luentoja ei ollut kuin pari kappaletta. Kerran mies sitten tuli silloiseen asuinpaikkaani paitahihhasillaan, vaikka oli jo talvi, joten annoin hänelle villapaitani. Oli tullut erimielisyyksiä silloisen tyttöystävänsä kanssa jostakin asiasta, ja silmä oli musta. Se lähetti sitten myöhemmin paidan takaisin, ja pestynä. Oli kaverilla senverran hyvä kotikasvatus. Sen koommin en miestä nähnytäkään, mutta olin kuitenkin ehtinyt käydä hieman kirjeenvaihtoa hänen kanssaan, ja osin siltä pohjalta kehitellyt ideaa kielen temppelistä, ja sitä ympäröivästä villistä alueesta, ja ennenkaikkea ideaa *oikeasta alkuperäisestä kielestä* tuntemamme kielen taustalla, jossa sanat todella viittaavat johonkin todelliseen. Samantapaisia ideoita luin myöhemmin mainiosta teoksesta *Kaniikki Lupus*, joka antaa ymmärtää, että kyllä muutkin ovat miettineet samantapaisia teemoja. Tämä tällainen johtaa kuitenkin *koiran dilemmaan*, eli siihen, että maailma tarkkaan nähtynä ja aistittuna johtaa tilaan, jossa ei voi enää valehdella tai uskotella. Koira haistaa selvästi pelon hajun jossakin ihmisessä, joka ulkoisesti käyttäytyy normaalisti, ja sanoo aina pitäneensä koirista, ja vakuuttaa muut ihmiset, mutta eivät koiria. Koirat ovat meitä ihmisiä aina askeleen edellä. Tarkka kieli johtaa samantapaisiin ongelmiin, ja kaikkinaisen teeskentelyn poistumiseen.

Ja sitten tuohon suureen romahdukseen. Kun menettää omasta mielestään kaiken, ja ennenkaikkea kadottaa kuvitelmansa paremmasta maailmasta, menettää itse asiassa kaiken mahdollisen. Sielunmaisema jäätyy, ja melkeinpä lakkaa olemasta. On eräänlaisessa hulluuden tilassa. On samantekevää miten laaja tämä kaikki on, sillä jokaisella on oma kaikkensa, ja siinä sitä sitten onkin kaikki. Tästä voi parantua vain näkemällä asiat ja ihmiset sellaisina kuin he todellisuudessa ovat, vailla naamioita ja muita suojuksia. Luottamus muihin menee, ja perusturva horjuu, mutta toisaalta sitä ei enää odota keneltäkään mitään. Sitä käy tavallaan samalla tavoin kuin **Sinuhe Egyptiläiselle**, joka menettää vähitellen illuusionsa, ja huomaa, että on toiminut koko ajan viheliäisemmin kuin kukaan niistä, joita arvostelee, ja joita paremmaksi kokee itsensä. On myynyt isoäitinsä moneen kertaan, ja on vienyt leskiltä ja vaivatuilta tuhkatkin pesästä. Sitä on vain kurja matkamies maan, ja syntisistä syntisin, ja kohtaa kaikkien uskontojen perustan, ja lähtökohdan. Vajoaminen alaspäin lakkaa, ja maailma kirkastuu, ja alkaa

lämmetä, ja alkaa leijunta kaiken saastan keskellä. Mutta mitäpä tuosta, sillä se, mihin ei ole syypää, ei voi vahingoittaa, ja kuolema ei ole lopultakaan niin kamalaa, vaan luopuminen. Tässä yhteisleijunnassame me olemme kaikki ihmisiä, ja nimenomaan kaikkine vajavaisuuksinemme. Tilalle tulee **Agapetuksen** lämmin huumori, mutta samalla *kielen temppelin* kaltaiset ideat kuihtuvat, vaikka ne olisivat kuinka tosia tahansa. Kun lähettelin kirjeitäni (vai lähetinkö niitä), ja muutoinkin kirjoittaessani ajattelin myös koko ajan, että se nainen, jonka kanssa olin viettänyt viime ajat, lukisi näitä tekstejä, ja ymmärtäisi. Mutta olin väärässä. Ei sellainen, suhteellisen keskinkertainen ihminen Keminmaalta, voisi koskaan tällaisia ymmärtää, vaikka sanoikin minun olleen merkittävin ihminen jonka hän oli tuntenut. Uskoinkin tätä hetken, sillä se on kuin suloista tuoksutusta herralle. Mutta totuus on tyrmäävämpi: se oli vain taas onnistunut hämäämään minut kielikoukeroillaan, ja salaamaan hiipivän mielisairautensa, joka lopulta lienee ottanut hänestä niskalenkin. Niin se käy.

Minne syvemmälle?

Näin kysyttäessä kysytään hyvin, sillä ei syvyydessä mitään ole valmiina odottamassa löytäjänsä; se on hyvin epävarmaa fluidiutta, jossa on oltava vahva jopa kaikkien puolesta. Sinne on vietävä uhriksi kaikki minä-kiinnittymät, ja siellä ne saattavat menettää merkityksensä keskeisyyksinä. Sanon tästä vaikka niin, että maailma ei ole suurelta osin ihmistä varten, tai että ihminen on länsimaaisessa moodissa erkaantunut maailmasta liiaksi minäänsä puolustaessaan. Siksi länsimaissa on yksilöiden kuoleminen, ja siksi heitä sureminen.

0.1.14. Sanat ja kieli ovat luoneet minän sellaisena individuaalina kuin se lännessä tunnetaan, tai luullaan tunnettavan, ja kielestä on muotoutettu puolustettava temppeli, johon ei käy kajoaminen ennen lupausta, ettei sille pahaa tekisi. Onhan kielen kautta saavutettu eräänlainen kuolemattomuus, joka on samalla synnyttänyt harhan, että jotkut eteviksi arvioituista yksilöistä olisivat kuolemattomia. Että Mozart eläisi jokaisella levylautasella, ja Einstein jokaisessa luentosalissa ja sykklotronissa.

Kuolemistakin on niin monenlaista

Kuolemattomiksi julistetuilta on saatu lahjaksi ehkä suurikin määrä tuotteita, mutta vielä suurempi määrä on tullut menetetyksi, sillä kaikki hyvä ei tule kirjatuksi, tai luoduksi teosten ja teoriain muotoon. Niin paljon menetetään jo siinä, mitä sanotaan luomisen prosessiksi... Luomisessa konsensus-maailma saattaa kuolla, ja silti se voi säilyä jonakin, jolla on arvoa, ja jonka kautta löytää niitä linkkiytymisen tapoja, joilla löydetty tosiasia voidaan tehdä sijaiskoettavaksi konsensusessa. On kuvitelma, että mitään luotaisiin ilman, ettei olisi velvollisuutta tai pakkoa sovittaa sitä konsensuseseen, josta erillään pysyttäytyvänä suurinkin oivallus jää tuntemattomuuden kuolleuteen. On ollut sellaisia konsensusia, joissa sanojen paikkoja on palvottu, ja pelätty niissä asuvia jumalia; paikkoihin on viety lepytysuhreja, jotta siellä edes jotakin olisi. Ja jos sanoja olikin, niin niitä ei ollut sallittua lausua; niiden voima oli vielä tuolloin olemassa. Ja on vieläkin, vaikka moderni länsimaisuus onkin fiksoinut ne tavalla, jolla luuli ne selittäen tappaneensa, jotta ne eivät enää ahdistaisi. Siten eivät tuhon sanat enää ahdistaa, ja kuoleman näkymät ovat jotakin, josta mielenkiinnolla tiedetään. Eikö tämä kirjoituskin noudata konsensusista suuresta määrin, ja omaa rakennetta, jota on mahdotonta selittäessä välttää, tai jota ilman ei olisi mitään muotoa sillä, mitä erityisissä kokemuksissa on. Läntisyydessä erityisyys on sikäli hyvä keino, että on olemassa voimakasta pyrkimystä olla erityinen ja erilainen. Toisaalta

symboleilla on oltava nimensä, joilla erityisyys voidaan nostaa reflektoitavaksi niin, että tulos on havaittavissa myös eri perspektiiviyksistä.

Aineisto koostuu kirjeistä ja muistoista, ja prosessista, jolla ne on tuotettu nykyisyyteen ja sovitettu oletettuun konsensus-maailmaan, jota oletetaan yleiseksi...

0.1.15. Ihmiskunnan opettajiksi mainitut ovat usein käyttäneet menneinä aikoina konsensus-esimerkkejä, ja vertauksia, joihin he ovat kiinnittäneet löytämäänsä totuutta sellaisessa konfiguraatiossa, että totuus voidaan myöhempinäkin aikoina tavoittaa. Tai he ovat luoneet paradokseja ja groteskeja kuvia, jotka helpottavat sen näkemistä, joka on läsnä myös konsensuksien stabiiliuksina pidettävyyksissä ja vakioisuuksissa. Korkeamman asteisina on pidetty teorioita, joiden kautta ilmiöt ovat kiinnitettävissä selitettävyyteen funktionaalisesti; että teoriat voivat siten palvella useitakin eri tarkoituksia, ja niistä voidaan katsoa poistetun kaiken moraaliuden, joka vielä vertauksissa on läsnä...

Ne opettajista, joiden ei saata sanoneen maailmasta muuta kuin yleisluontoisia ja irrallisia lausahduksia, ovat kenties myöskin tavoittaneet syvyyksiä. He toimivat opettaessaan niin, että tarkkailevat oppilaitaan, ja kun havaitsevat heissä muutoksen, joka henkii ymmärtämistä ja käsittämistä he sanovat lausahduksiaan niin, että oppilas pystyy kytkemään ne muuttuneuteen. Itse asiassa lausumien muoto pysyy koko ajan näennäisesti samana, mutta ne tulevat sulattaen ymmärretyiksi vastavuoroisessa, psykologisessa prosessissa, jota opettaminen ja oppiminen näissä tapauksissa on. Opettajat ovat guruja, opettajia, niitä, jotka tuntevat tien. Opettaja voi olla sellainenkin, joka ei tiedä opettavansa kenellekään mitään, tai luulee opettavansa yhtä opettaessaan itse asiassa aivan toista. Tietäminen on laadultaan sellaista -länsimaisessa perspektiiviydessäkin, että tietämisen ympäristöön asettuminen voi tuottaa kokemuksen tietämisestä, kunhan tuo ympäristö on ensin osoitettu ja kerrottu siinä jotakin tiedettävän. Sanoilla on tavallaan paikkansa maailmassa jo ennen kuin niille on annettu konsensus-fiksoituneet muotonsa, ja niille on asetettu tietoisesti niiden keskinäiset konfiguroitumat.

0.1.16. Läntisen minän on silti pidettävä osa sanoista ja niiden paikoista sellaisina, ettei niitä fiksoida, tai niitä loppuun kuluteta. Osan elämästä on oleminen aina irrationaalista, sillä useimmille se on ainut väylä leikkeihin ja syvyyteen. Minä on läntisyydessä tärkeä siksi, että sen kautta voidaan kokea irrationalisuuksia, kuten kuolema ja rakkautta, joka elää kuoleamisen varjossa. Erilaiset menot ja riitit, joita tällaisiin seikkoihin liittyy, kontaktoivat syvyyttä tältä osin konsensukseen, ja säätelevät kokemusta ja stabiloivat sitä -sekä takaavat poispääsyjä.

Toisaalta: selittäen ja fiksoiden saavutettu kuolleus kielen temppelissä ei merkitse sen puolustuskyvyttömyyttä. Jos kielen temppelin hajoittamiselle asetetaan pre-determinoivana ehtona se, että siellä vallitsevat käytännöt on huomioitava, niin se on hyvin vaikea valloitettava. Jos temppelissä olevat ehtoutumat huomioidaan, ja lähestymiset noudattavat annettuja sääntöjä, niin tehtävä on mahdoton. Siksi temppeli voi hyvinkin jäädä sellaisekseen, koskemattomaksi ja pyhäksi omilla pääsyvaatimuksillaan. Se saa pitää lumonsa, ja kaiken mitä siinä on, ettei sellaista moneen kertaan olisi tarpeen rakentaa.

0.1.17. Metodin on perustuttava minään, ja sen erityisiin kokemuksiin, joiden kautta voi nähdä, että ne ovat jotakin muuta kuin kielen temppelin pyhittyneys. Että toisaalta opittaisiin, ettei kaikkea ole tarpeen tavoitella ja että kaikki on alati riittävässä määrin läsnä.

1. KIELEN TEMPELI

1.1. MÄÄRITTELYÄ

1.1.1. Kielen temppele on kielikuva-käsite, jolla on käänteistä liittyvyyttä Vanhassa Testamentissa esitettyyn myyttiseen kertomukseen *Baabelin tornista*, jollaista ihmiset kokivat rakentaa, jotta olisivat tulleet Jumalan vertaisiksi. *Baabelin torni* -kertomuksen mukaan Jumala sekoitti ihmisten kielet niin, etteivät he enää ymmärtäneet toisiaan, eivätkä kykenneet jatkamaan tornin rakentamista, jonka loppuunsaattamisen myötä he olisivat tulleet Jumalan vertaisiksi. Kertomuksen voisi kuvitella viittaavan siihen, että olisi tavoitettavissa jonkinlainen kielellinen tehokas ydinrakennelma tai perheyhteys, johon kaikki inhimilliset kielet voitaisiin kutoa ja jonka muinoin tavoiteltu tarkoituksellinen tuhoaminen olisi tuottanut joukon diskreettejä kielellisiä maailmoita - eli todellisuuden, jossa ihmiset eivät enää ymmärtäneet toisiaan. Kielen temppele tarkoittaa kielen sisällä suoritettavaa palvontaa, joka pyrkii tukemaan tiettyjä muotoja ja traditioita, ja ei siten pyri samaan kuin *Baabelin tornin* rakentaminen.

Kielen temppeleissä on kyse eräänlaisesta valmiiksi nauretusta maailmasta, jossa ei ole enää aitoa iloa tai elämistä ihmisten kohdatessa toisiaan vilpittömässä hengessä toinen toistaan ymmärtäen. Kielen temppeleissä vallitsevat normit ja riitit estävät aidon kohtaamisen. Kielen temppele on kaikkien ihmisen luomien kielten koostumo - eikä yksinomaan luonnollisten kielten; siellä harjoitetaan myöskin tieteitä niiden sisältöjen voidessa tulla ymmärretyiksi vain temppelelele piirissä. Riitit ovat oikeita tapoja ilmaista ja käsittää asioita; kyse on kullekin tieteenalalle tyypillisestä *dharmasta*, kuten myöskin yleisen tietämisen *dharman* noudattamisesta - että voidaan sanoa harjoitettavan jotakin erityistiedettä ja tiedettä ylipäätäänkin.

1.1.2. Kielissä yleensä käytetyt sanat ovat eräänlaisia positiivikuvia, joille on pyritty fiksoimaan merkitys sanoja kehitettäessä. Epäilemättä on niin, että sanat ovat jotakin, jotka on kehitetty antamalla sanojen paikoille fiksoitu ilmaissisältö. Sanat on saatu negatiivikuvista, joita maailmasta saa, kun sitä vielä aidosti pelkää, ja kun maailma on vielä fluidi ja siten nuori.

Negatiivikuva ei ole maailman tosin sisältö, sillä sellainen saadaan siten, että ihmiseen on sisäänrakennettuna eräitä kategorisia malleja, jotka muokkaavat pitkälti maailmaa - ennen kuin se tunkeutuu ihmiseen paljaudestaan eräiksi pelkistyneiksi, joiden summa negatiivikuva on. Jotta ylipäätään ymmärrettäisiin kuvaa on oltava jokin apparaatti ja kontekstuaalisuus, että esimerkiksi kuvaa voitaisiin kuvaksi sanoa, tai että kuvalle voitaisiin kuvitella negatiivinen vaihtoehto. Paljas pelkistyneisyys tarkoittaa sellaista tilaa, jossa ei ymmärtävää lähestymistä tai apparaattia sinällään ole olemassa; sellainen tila on tyhjä, ja ei voi tulla mielletyksi jonakin, tai referentiaalisina suhteutumina. Jokainen kuva, jonka ihminen kykenee luomaan tai kuvitellen luomaan perustuu johonkin referentiaalisuuteen, vaikka kuvaa pidettäisiinkin abstraktiona tai ei-inhimillisenä, tai ei-inhimillisiin ymmärtämisen konteksteihin liittyvänä, kuten jotkin muodot avant gard -taiteesta. Piirretty neliö tai maalattu epämääräinen tahra omaa suhteutumista, ja tulee sen kautta tulkituksi joksikin inhimillisessä kokemusmaailmassa - vaikka sen sanottaisiinkin tulleen puhdistetuksi kaikesta emotionaalisuudesta tai rationaalisuudesta.

Kun negatiivikuva häivytetään on sen paikalla koettavissa jonkinlainen aukko, joka (tavallaan) ei ole mitään sellaista, jolla olisi inhimillistä merkitystä. Jonkin puuttuvaksi kokeminen edellyttää kokonaishahmon tajuamista tai sellaisen

kuviteltavissa olevuutta, sillä muussa tapauksessa mitään aukkoisuutta ei olisi koettavissa. Sille (tietyllä tavoin) analoginen ilmiö voisi olla atrofysiikan kuvaama musta aukko, joka ei päästä enää äärimmäisen keskittyneen ja suunnattoman massansa luoman gravitaation vuoksi juuri mitään itsestään ulos, mutta imee silti kaiken lähelleen osuvan sisäänsä. Kuvittelen niin, että käsitteiden maailmassa tuollainen musta aukko vastaisi keskittymää, jonka kannalta olisi samantekevää millaisia kontekstuaaliuksia sen tielle sattuu osumaan; se kykenisi sulauttamaan kaiken itseensä niin, että alkuperäiset referentiaalisuuden muodot katoaisivat, ja tihenne sulautuisi aukon kaikkinelevään imuun. On kuviteltavissa, että mikäli käsitteet liittyvät edes jollakin tavoin fysikaalisena pidetyn maailman kytkeytymiin niin fysikaalisen maailman tihentyessä äärimmilleen myös käsitteet yksinkertaisesti lakkaisivat olemasta. Siten tuollainen aukko ei voisi olla portti, jonka kautta toiseen todellisuuteen olisi mahdollista ehkä nähdä, tai siirtyä edes osaa vallitsevaksi koettavuudesta mukanaan vieden tuohon toiseen todellisuuteen. Jos vaikka onnistuttaisiin rikkomaan edes osakin kategorisista tulkintamekanismeista, olisi jäljelle jätävä jotakin, jonka kautta yhdenlaatuisuus voisi ymmärtää tyyten erilaista toisenlaatuisuutta. MIELEN negatiivikuvilla on eräs piirre, jollaista ei positiivikuvilla ole: ne ovat ainutkertaisempia, ja usein myöskin sellaisia, että ne ovat samalla syvemmissä jaettavuudessa kuin positiivikuvat. Jos meillä on saatuna jokin negatiivikuva, niin emme me sillä tavoin maailmaa hallitse, että voisimme järjestää sen kautta maailman samankaltaiseksi kuin se oli negatiivikuvan saamisen aikana. Kyse ei ole siitä, että kielen temppeliydestä otettaisiin kuva jostakin, ja se joksikin tulkittaisiin, vaan siitä, että maailma on ainutkertaisuudessa sellainen, ettei sille välttämättä ole mitään sitä edeltävää rakentumaa, ja että siitä ei välttämättä SEURAA mitään sofistikoitumpaa kytkeytymää. Siten voisi ajatella, että ainutkertainen negatiivikuva olisi enemmänkin mukana oltu kuin jonakin nähty, tai joksikin tulkittu (vrt. C.S. Peircen käsite *feelings*).

Koetusta negatiivikuvasta me voimme myöhemmin tosin tuottaa keinotekoisesti hyvinkin monifunktioisia positiivikuvia ja editoida niitä juuri sellaisiksi kuin haluamme. Koetut ja mukana olleeksi tullut negatiivikuvat ovat voimakkaita, alkuperäisempiä, joista ei tositeossa ole mahdollista editoida mitään. Se, mikä yhteyden muoto ne on mukana oltu vuodeksi tuottanut - kollektiivinen tai individuaalinen - ei ole tässä kohden niin keskeistä. Paitsi siten, että kollektiiviuudessa kenen tahansa kollektiivisen yhteisön kokemus-osion saamiin kuviin luottavat kaikki, ja ne ovat enemmän kollektiivista moraalista vastuuta sisältäviä kuin länsimaisen tajunnan työstämät kalpeistetut individuaalit negatiiviutummat. Positiivikuvien konfiguraatiot eivät vastaa voimaltaan negatiivikuvia, jotka ovat monasti enintään, mitä ihminen voi maailmasta tavoittaa - ellei sitten tavoita negatiivikuvia tuottanutta tyhjyyttä, mikä ei ole inhimilliseltä kannalta mitään, vaikka onkin ihmiselle merkityksellisempää kuin kielen temppelin positiivikuvien keskinäiset konfiguraatiot. Kielen temppelissä elävien tieteiden saavutusten vuoksi monikaan ei olisi valmis kuolemaan. Voi olla, että ajoittain voimistuva tarve negatiivikuva-kokemuksellisuuteen johtuu mm. siitä, että tiede yleensä ei ole tuottanut pelkästään hyvää ja että se ei vastaa ihmisten kysymyksiin. Vaikka esittääkin tapoja, joilla positiivikuvat saavat järjellisyytensä ja siten maailmaan mielen. Ei kuitenkaan elämään.

1.1.3. Luonnollisten kielten maailmassa ihmisellä on tiettyjä psykologisia kokemuksellisia kosketuskohtia eräisiin maailman kutistumiin, mikä johtuu esimerkiksi individuaalin tavasta muistaa asioita. Varhaisen lapsuuden kokemukset muistetaan niissä mittasuhteissa, joissa ne koettiin, ja siten myöhemmällä iällä nuo muistikuvat saattavat vaikuttaa dramaattisen kutistuneilta, kun ne suhteutuvat kohtaamisessa vanhemman iän laajempiin koordinaatioihin. Voisin kuvitella, että mikäli kyettäisiin muistamaan, millaisena koettiin maailmaa

sikiökaudella tai vastasyntyneenä, ja kyettäisiin todella lähestymään esimerkiksi hedelmöittymishetken tunnelmia (jos sellaisia olisi olemassa), niin luulisin kaiken inhimillisen kontekstuaalisuuden menettäneen referentiaalisuutensa, ja siten syntymä olisi kaikennielevä MUSTA AUKKO, jonka läpi ei olisi mahdollista juurikaan myöhemmän iän referentiaalisuuttaan viedä, koska se tuhoutusi suurimmalta osin. Mutta koska tällaista voi kuvitella, on epäilemättä mahdollista, että maailma kaikkiudessaan sisältäisi tiettyjä ominaisuuksia, jotka (kuvitelmallisuuteen liittyen) mahdollistaisivat sellaisuudenkin näkemistä, josta ei kokemuksellisuutta ole.

1.1.4. Lapsuuden maailmassa asioita saatettiin kohdata pelkistetympin ja pelottavimpina, ja mittasuhteita muodostettiin ehkä toisin perustein, olematta tietoisia suhteuttamisen perusteista. Lapsuus on hyvin suuresti rajatilan kaltainen, ja myöhemmällä iällä sillä on tiettyä pakopaikan luonnetta, josta voi lähetä liikkeelle uudenlaista luovaa toimintaa. Luovaan toimintaan eivät kaikki kuitenkaan laajassa mielessä kykene, vaikka ovatkin kokeneet biologisessa lapsuudessaan voimakkaista transformatiivisia muutostiloja. Jos ajatellaan, että rajatilanomaisuus liittyy vain ihmisen biologiseen lapsuuteen, niin sitä ei voida tavoittaa, tai tajuta, että se on läpi elämän vallitseva ja elämän mukana kulkeutuva tila, joka toimii esimerkiksi unissa tai poikkeavissa näyissä, ja ei sulkeudu siten ihmisen kasvaessa biologisesti täysikasvuiseksi. Kielen temppelellisyys ehkäisee tuon vividin alueen tavoitettavissa olevuutta, koska se ei halua tunnustaa sanojenkaan vividiä alkuperää.

Kollektiiviselle tajunnalle perustuvissa maailmoissa tuollainen muistaminen ei välttämättä ole yleistä, sillä niissä asioilla ei ole samanlaista aikaa: tuhat vuotta voi niissä olla kokemuksellinen eilinen. Kollektiivisiä maailmoita ovat ehkä islamin todellisuus ja useimmat primitiivisistä maailmoista.

1.1.5. Aika - tai käsitys siitä - liittyy kielen temppeleihin hyvin kiinteästi. On paradoksaalista, että kielen temppeleissä, eräissä sen tietämisen tavoissa, on useina eri aikoina ilmaistu käsityksiä joiden mukaan esimerkiksi aika- ja paikka olisivat pelkkä ihmismielen kehittämä fiktio, joita tosiasiallisesti ei olisi olemassa maailmassa an sich. Ne olisivat vain ihmiselle hyödyllinen apukeino, jotta ymmärtäminen voisi tulla tapahtuneudeksi. Tietäminen on ajassa perspektiivistä, mikä johtuu siitä, että sana-positiivikuvat ovat jäsenneytyt toistensa suhteen syiksi ja seurannoiksi, jotka aikaa vaativat; niiden tuottamain kulloistenkin näkökulmien avulla koetaan ymmärtää jotakin jostakin käsin. Vaikka käsitteistöjä pidettäisiinkin itsessään strukturalisina koostumina, niin käsitteiden aktuaalinen käyttö liittyy aikaan ja tapahtumiseen kiinteällä tavalla.

En sano, etteikö perspektiiveistä jotakin ymmärrettäisi, mutta sellainen jää kuitenkin aina tietyksi suhteutumiksi johonkin, jonka myös aina oletetaan olevan suhteutuvan.

1.2. KIRJEANALYYSI

1.2.1. Kielen temppeleistä ja ihmisten kasvattamisesta kertoo seuraava lainaamani ote:

*"... Sekin, että puhut kirjeessäs palatsista sitä ympäröivine niittyineen, jossa todelliset, elävät luovuuden kukat kukkivat on kielikuva; se, että minä tiedän, mitä sillä tarkoitat, ei ole ongelma, vaan se, että ihmiset, jotka seminaariin osallistuvat, olisi myös saatava se käsittämään. Että kieli on 'heidät lumonnut', kuten **Wittgenstein** sanoo. Kieli, jota tarkoittanet, saa monet asioista näyttämään*

lopullisesti selviteltyiltä, vaikka niin ei olekaan laita. Kieleen upotettu logiikka on siten väärä, enkä nyt tarkoita sitä logiikkaa, joka on opetettavana filosofisena oppiaineena. Se on sellaista logiikkaa, jolla ihminen pakotetaan kasvamaan maailmaan, ja jonka pohjalta hän sitten ryhtyy pitämään sitä totena ja luotettavana. Mutta ei tuolla kielellä silti ihmisten maailmassa mainitsemaasi ylivaltiutta ole..."

Näin luulen **Wittgensteinin** käsittäneen "kielen lumon" ja sen, missä sanojen mahti loppuu - niiden määriteltyjen ja selittämisen konfiguraatioihin kytkettyjen. Tässä viitataan myöskin **Wittgensteinin** käsitykseen "elämänmuodosta" ja niiden piirissä syntyvistä "elämän kuvasta". **Wittgenstein** ei käytä terminologiassaan käsitettä *kielen temppeli*, ja se onkin syntynyt lähinnä kirjeenvaihdossa erään **Hirvelän** kanssa, mutta koska se nyt tuntui kielikuvana varsin elävältä, niin ajattelin ryhtyä itsekin sitä kirjeenvaihdossa tämän kanssa käyttämään.

1.2.2. Vertaan keskenään toisessa kirjeessäni erään rakennuksen erilaisia käyttöfunktioita; niitä, jotka sillä tiedetään olevan ja niitä, joita sillä kaiken kaikkiaan on, vaikka tietäminen kutistaakin niistä osan merkityksettömiksi:

"...sillä tavoin minä näen kielen temppelin: ei se ole valloittamaton, vaan kylläkin sellainen, että se on rakennettu turhan kapeita tarkoituksia palvelemaan, ja siihen on kytketty liiallisen ahtaat mekanismit. Voisin sanoa tämän niinkin, että jos vain nähdään sentraalisuus ja perifeeraalisuus toisella tavoin, niin rakennus saa muitakin funktioita, joita sillä halutaan nähdä olevan".

Kielestä esitettyjä teorioita voitaisiin kuvata keskinäisessä suhteutumisessaan amerikkalaisesta pragmatismista peräisin olevalla erityisyyksiensä kautta integroituvan pluralismin mallilla: teoriat eivät johda kaikkia teorioita yhdistävän yleisen teorian syntyyn, vaan pluralistiseen ja perspektiiviseen selittämisten maailman kokonaisuuden syntyyn, jossa kulloinenkin keskinäinen sietokyky määrää sen, miten integroituneeksi kokonaisuus kytetään hahmottamaan. **C.S. Peircen** mukaan maailma, tai sitä kuvaamaan luodut käsitteet ovat *tulkintoja* (interpretant), ja joista suurinta osaa ei ole enää olemassa kaukaisessa tulevaisuudessa kehittyneinä käsitteiksi, joilla on lopullisen ja vääjäämättömän mielipiteen luonnetta.

1.2.3. Eikä siten liene perusteetonta kirjeessä esittämäni otaksuma kielen tietystä leikkikalumaisuudesta:

"Kieli on tosiaan hauska leikkikalu, ja jos sen liiallisen vakavasti ottaa, niin joutuu tiensä vangiksi, jonka luulee löytäneensä, ja jota ei tällöin usko monenkaan muun keksineen -kun he ovat näet niin sokeita..."

1.2.4. Lähettämättömäksi jääneessä kirjeessäni sivuan erästä olemassaolon ongelmaa, joka liittyy maailman oletettuun progressiiviseen kehityksellisyyteen ja siihen, millä tavoin kukin olemassaollut tapa on todellisuutta:

"... vaikka nyt olisikin jokin toinen todellisuuden laji, tai laajempi tajunta ja luovuuden maailma, niin silti jää tosiasiaksi, että muita tapoja on ollut, ja on yhäkin olemassa. Kyllä niilläkin joku tarkoituksensa on, ja jos nyt ei olisi mahdollista edes kuvitella niiden olevan osia jostakin ihmisen mentaalista kehitysjatkumosta, niin siinä tapauksessa niitä ei käy edes mitätöiminen..."

1.2.5. Onhan esimerkiksi käsite *kielen temppeli* sellainen, että sitä ei olisi olemassa ilman, että ihmiset palvoisivat jotakin ihmisyyksilöä suurempaa, ja olisivat aikojen kuluessa rakentaneet temppeleitä. Tämän tosiasiuuden perusteella

käsite merkitsee jotakin - ei siksi, että se sinällään olisi tarkempi kuin muut. Ja on mahdollista, että ihmiset mieltävät syvimmältään käsitteen käsitteen paikkana, jolle ei ole ehkä haluttu muinaisina aikoina edes antaa nimeä. Jos näin olisi, niin käsitteiden kehitys, tai niiden mahdollinen elinvoimaisuus ja laaja ymmärrettävyys olisi jotakin, jolla on yhteyttä negatiivikuva-kokemiseen. Ja siten kaikki käsitteet olisivat inhimillisiä.

1.2.6. Jos inhimilliset mittapuut, tai se, että tajunta on jotakin muuta kuin ihmisen rajoittuneutta ylitetään, niin voitaisiin päästä uudelleenlaiseen kieleen. Negatiivikuvien takainen olemassaolo ei ole inhimillistä, tai inhimillisistä käytännöistä versoneiden käsitteiden avulla kuvattavissa.

Sanon:

"Uusi kieli olisi kehittyneempi kuin jo olemassaolevat kielet, ja tavallansa sekin olisi jo ollut olemassa -ainakin mahdollisuutena, ja kenties harvoina, olemassaolevina kaikkeuden käytäntöinä, ja että ihmistä olisi kenties tarkoituksellisesti suojattu siltä; etteivät heistä kaikki sitä keksisi, koska eivät kuitenkaan sellaisesta maailmasta mitään ymmärtäisi".

1.2.7. On mahdollista, että vaikka jokin kaikkeuden käytäntö olisikin esiintymistiedeltään niin harva ettei se voisi tulla inhimillisesti havaituksi, tai maailman tapahtumisena koetuksi kuin kerran, niin se voi olla keskeisempi ja ratkaisevampi kuin kaikki sen johdannaiset. **C.S. Peircen** kosmologiassa on ajatus, jonka mukaan osa maailman tapahtumisesta jää sisäisessä internaalisuudessaan ihmiselle ainaiseksi käsittämättömäksi, ja on mahdollista, että kosketus edes joihinkin osiin siitä aiheuttaa vaikutelman niiden ehdottomasta, jumalaisesta keskeisyydestä. Sellaisia voisivat olla mainitsemani harvat maailmankaikkeuden käytännöt, joiden kohtaamisiin liittyy ihmisen itsepiintainen taipumus korottaa ne omiin, inhimillisiin keskeisyyksiinsä. Luovuus, mitä ihmisessä ylistetään, on yhteyttä negatiivikuvien maailmaan - ja mahdollisesti myös niihin harvinaisiin tapahtumiin. Luovuus on aina elämän ja kuoleman kysymys, koska siinä on yhtenä vaihtoehtona kuolema. Erityisesti länsimainen tajunta kuolee tällaisessa tapauksessa täydellisesti, koska se kiinnittää luodun tuotoksen mieluusti itseensä. Harvoin yksilöllinen luovuus ja nerous nähdään vuosisatojen asiana, tai siihen liitetään vastuuta seurauksista.

1.2.8. Sanon:

"En minä myöskään 'luovuuden kukkina' tahtoisi kasvattaa vaarattomia kukkia, joiden parissa puuhaillessaan ihmiset eivät olisi haaremin eunukkeja kummempia (se on hauska sana tuo 'eunukki'). Se siinä on, että 'lapsuuden leikit' olisivat riittävässä määrin kuolemanvakavia (jos et sattuisi muistamaan, että ne sitä ovat; muistele tarkkaan, kuinka vailla vaihtoehtoja siellä oikeastaan niitä leikkejä leikitään), ja siten olisivat hyvä lähtökohta".

1.2.9. Ehkä **C.S. Peircen** ajattelusta, ja leikin käsitteeseen liittyen olen arvioinut kirjeenvaihdon toisen osapuolen esittämiä ajatuksia:

*"Taidat nähdä 'kielen' -tai rationaalisuuden lähes samalla tavoin kuin **C.S. Peirce** (jota olen tutkiskellut, ja jonka elämästä olen tehnyt erään kirjoituksen viime syksynä), kun se näkee, ettei hätää ole niin kauan, kun ihminen kokee elämä kokonaisvaltaisena, vaan vasta silloin, kun hän ryhtyy sitä selittämään itselleen ja muille".*

Se, etten näe pelkkää kokemista ratkaisuna johtuu siitä, että länsimaissa on pyritty

tarkoin pyyhkimään jäljettömiin käsitteiden alkuperäiset paikat - ja niille ei siten voi ketään johdattaa ilman, että palattaisiin tavallaan primitiivisiin ja ikivanhoihin käytäntöihin. Oltasiin eräänlaisia *druideja*, joiden kanssa kukaan oppilaista ei voisi olla tasa-arvoinen: druidi tuntisi kokemuksellisesti sen, missä negatiivikuva-kokemukset voidaan kohdata ja oppilaat eivät niitä tuntisi juuri lainkaan. Eihän Joukahainenkaan Väinämöisen veroinen saattanut olla *Kalevalassa*

1.2.10. Siten päädyin ratkaisuun, jossa olisi tutkittava kaikkia kielen temppelein mahdollisuuksia, ja siinä piileviä funktionaalisuuksia. Jokinhan sitäkin tuntuu pitävän yllä. Tutkin sen vuoksi muistikuviani, ja tahattomana empiirisenä kokeena kävin katsomassa vanhaa lapsuuskotiani. **C.S. Peircen** tiedän kuvanneen tällaista kokemustaan eräessä tekstissään ja omat havaintoni, jotka kirjasin neljanteen kirjjeeseen, olivat melko identtisiä:

"... muistiin kytetty todellisuus ei ole joka paikastaan samankokoinen, vaan osa siitä on kutistunutta, ja vain viimeiseksi koetut 'alueet' siitä ovat oikean kokoisia. Ne menneisyyden kutistumat ovat, mitä lähemmäs syntymää mennään, lopulta vain sellaisia mustia aukkoja, joissa on lähes kaikki, ja joista ei -ainakaan konventionaalisesti leikkimällä -tavoita enää yhtään mitään..."

1.2.11. Eräs ongelma on, että maailmoita voi kuvata ja järjellistää vaikka niissä ei olisi koskaan elänytäkään. Kaikkea voi jollakin tavoin kuvata, ja se antaa tunteen siitä, että olisi ymmärtänyt samalla esimerkiksi kuvattavien ihmisten tavoin:

"Jos nyt minä sanon, etten tiedä juuri mitään, niin kyllä minä sitä tarkoitan; että hyvin vähän mistään maailmasta olen tajunnut. Eikä se ole sitä, että nuo 'maailmat' nyt niin mutkikkaita olisivat, vaan sitä, etten ole niissä kaikissa elänyt, eikä siihen olisi aikaa. Tajuaminen on yhtä paljon elämistä, ja eläen-tekemistä kuin se on niistä luotuja, rationaalisia formulointeja (ja se se vasta hauska sana onkin, tuo formulaatio!). Sotilaatkin uniformuloivat itsensä, ja maailmansa, ja tieteen tekijät antavat kaikelle formua, mille vain ennättävät, sillä kaikkihan on tutkittava. Sotilaat vain lakaisevat pöydän välillä puhtaaksi..."

Senkin elämän muodon ymmärtäminen, jossa kokee elämänsä eläneensä voi olla hyvin työlästä, vaikka sen saattaakin monin tavoin jäsentää kun **C.S. Peirce** sanoo elämän ensimmäisen kolmanneksen olevan tahdotonta omaksumista.

1.2.12. Ja jos näin on, ja jos ihmiselämän alkujaksolla on psykoanalyttikkojen painottama merkitys, niin silloin on varsin työlästä kutsua esiin sitä, miten on valtaosan käsitteistään saanut:

"Viime syksyn (1988) kuluessa olin kirjoittavinani elämäni, ja kun sen olin sitten tehnyt, tuhosin tekeleeni suurimmalta osin, sillä kun muistaa, niin ei tarvitse enää kirjoituksia. Eikä siinä ollut kyse juuri muusta kuin että rakensin toisen maailman, kun entinen lakkasi olemasta..."

Tällaisessa prosessissa on aina kosolti joksikin luulemista, mikä voisi hyvinkin vastata tieteessä kehiteltyjä hypoteeseja. Minun luulemisissani oli vain se piirre, että todellakin odotin niiden osoittautuvan tosiksi:

"Luuleminen onkin velvollisuus, kuten sanot, sillä niin täällä (missä täällä?) on vain tehtävä; on luultava koko ajan joitakin asioita jotenkin oleviksi. Olisi se kai aika kamalaa, jos suurin osa luulluista asioista osoittautuiskin äkisti siksi mitä ne ovat -pelkiksi luuloiksi? Velvollisuus se nyt on sikäli, että sellainen on velvollisuuden olemus; että siinä on luuleminen koko ajan, jotta voisi velvollisuutensa hyvin täyttää, ja kokea sen hyvin täytetyksi, ja siitä kokea

palkkiota saavansa."

Tässä velvollisuus juontuu pitkälti siitä ajanjaksosta, jona opitaan kykenemättä opittua arvioimaan, ja se määrittää koko ajan luulemisten suuntaa. Velvollisuuteen liittyy saatu lupa - että on sallittua suorittaa velvollisuutensa. Tällainen luvanvaraisuus pätee aina kielen temppelissä: jokaisella elämisen muodolla on enemmän tai vähemmän tiedostamaton dharmansa. Tietäminen on sekin, **C.S. Peirce** mukaan, yksi konkreettinen elämisen tapansa, jossa tosiasiat elävät sosiaalista elämäänsä ja jossa ihmiset elävät niiden kanssa.

1.2.13

Pyrin tutkimaan erityisesti neljännen kirjeeni aikoihin käsitteiden käytön luvanvaraisuutta, ja sitä, miten lupia saadaan:

"Ja kyllä luvan saaminen aina saastaista on, kuten sanoit, mutta on perin mukava uskoa siihen, että edes joku antaisi sellaisia harkiten -vaikka ei siten niitä antaisikaan. Ja nämä kaikki tässäkin esitetyt ajatukset ovat eri ikäisiä, ja siten koko tekele on kollaashi, jolla on kyllä tietty mieli, kun sellaisenkin olemassaoloa todeksi on luuleminen. Se on hyvin hauskaa; se, että on eri ikäisiä ajatuksia, ja täysin toisiinsa sopimattomia kokemuksia, joihin ei voi saada mitenkään rationaalista kehystä. Se siinä juuri hauskaa onkin, kuten myös se, että myös tällainen kyhäily kielellä on aika turha".

1.2.14. Olen pohdiskellut monasti sitä, miksi jotkut filosofiasta, kuten **Wittgenstein**, kirjoittivat ajatuksiaan hyvin lyhyinä katkelmina: eräänlaisina tuokiokuvina. Olen tullut siihen tulokseen, että esimerkiksi **Wittgenstein** halusi tietoisesti myöhäisfilosofiassaan välttää kielen tuottamaa lumoa ja kielessä piilevää ylivoimaista asiain järjellistymistä. Totean:

"Siinä (kielessä) on näennäistä voimaa, ja silti se on heikkoa, ja tavallaan vain siten voimakasta, ei näennäisen voimansa, sujuvuutensa vuoksi. Ei sujuvuus voimaa ole, kun juuri se on niin teknologista. Tämä on yritystä murtaa tuota teknologiaa, ja olla siinä sujuva -taitava ja niin sofistikoitu..."

On usein vedottu siihen, että kielistä matematiikka ja logiikka olisivat tarkkoja ja ehdottoman valideja, vaikka ne ilmaisevatkin itsensä kielen moodissa. Sitä, että maailma yleensä näyttää jäsentymis-tapahtuneudessaan asettuvan niihin ei merkitse oikeastaan vielä validiutta, sillä ihmiset kykenevät asettamaan maailmaa riittävään ennustettavuuteen jo luonnollisen kielen kautta, mikä ei aina ole asetettavissa esimerkiksi logiikan moodiin.

1.2.15. **C.S. Peirce** toteaaakin eräässä kohden, että ihmiset ovat kyenneet selviämään hengissä suurista koettelemuksista ja luonnonmullistuksista ilman, että olisivat tunteneet logiikkaa ja matematiikkaa. Sanon:

"Mikä ihmeen 'tai'? Tai mikä ihmeen jokin? Kun tuo 'tai' ei salli muuta kuin (että 'tain' osapuolet ovat vaihtoehtoja vain yhdessä ja määrätyssä selittämisen kontekstissa - tai että sen vaihtoehtoisuus ilmaistaan merkein, joilla ei ole sisältöä mutta jotka eivät merkitse samaa): ei sellainen tosiaankaan voi olla tie; ei siinä osoiteta edes sellaista. Eikä niillä 'implikaatioilla', kun ne määriytyvät siitä, mitä nyt on jo annettu ennen implikaatiota. Siinä näiden sanojen vika onkin, että niissä todellisuus puetaan vaatteisiinsa jo ennen kuin sitä on koettukaan, tai edes millään tavoin nähty! Noilla sanoilla vain pelataan erästä peliä, jossa ei katsota erehdyttävän, kun ne nyt ovat sitä, mitä logiikka on. Ne ovat silti avoimia sanoja siinä mielessä, että niiden kautta voi nähdä erään virheen; että asetelmin ei

koskaan päästä mihinkään, että kuten kukka-asetelma voi olla kaunis, ja tulla kauneutensa vuoksi palkituksi, niin sepä ei olekaan sitten muuta kuin luuloja kauneudesta, eräällä tavoin ehtoihinsa asettuneita luuloja ... Ja luuleminen on tässä kohden sitä (jos asetelmien kauneuteen uskoo), että on velvollisuus luulla, koska muutoin kauniiksi uskottu ei olisi 'huomenna' sitä, miksi sitä 'tänään' uskotaan"!

1.2.15. Olen lukenut **C.S. Peirceltä**, että jos jossakin erityistieteessä käytetään todistamisessa logiikkaa, niin siinä esimerkiksi tai, ja -ja implikaatio -silmukoihin kytketyt sisällöt juontuvat erityistieteessä käsitetyksi tulleista asiain yhteyksien ymmärtämisistä, eivät logiikasta, jossa annetut merkit ovat käsitettävissä täydellisinä poissulkevuuksina. Voi olla, että luonnollisen kielen tietty moniyhteys mahdollistaa sen, että esimerkiksi pelkästään sitä käyttävien on helpompaa havaita joitakin asioita, joista voi kehittyä eri tieteenaloja. **C.S. Peirce** mainitsee useitakin esimerkkejä siitä, kuinka arkipäivän havainnoista voi syntyä uusia haarautumia fysiikkaan ja kemiaan. Tieteessä haltuun hankittu ylivertainen metodinen etevämyys verrattuna tavallisten ihmisten tapaan päätellä asioita ja niiden suhteita on tietysti paljastanut riippuvuuksia, joiden paikantamiseen arkipäivän empirian menetelmät ovat riittämättömät, mutta tällöin käytetty kieli jättää käyttäjänsä tietystä mielessä ulkopuoliseksi. Sanon:

"Jos nyt maailmasta on eräät osat 'oikeiksi todistettu' tällä kielellä, niin ei siinä ole sanottu siitä mitään; ei kokonaisuus ole järjellinen, jos sen osat onkin sellaisiksi todistettu. Enkä edes usko, että maailma olisi ja- eli-tai -järjellinen (jätkikin on hauska ilmaus, kun tuo sana ei tarkoita muuta kuin formua luulla niin tai niin)".

Tieteessä käytetyllä kielellä on pohjansa luonnollisen kielen kautta tavoitettavissa oleviin alkuperäisiin ja tieteen kannalta fragmentaareihin kokemuksiin. Tähän seikkaan viittasin tavallaan jo edellä puhuessani *käsitteiden paikoista*.

1.2.16. Kun käytän luonnollista kieltä tavallisella epämääräisellä ja fluidilla tavalla, niin on todennäköisempää, että voin ylittää raja-aitoja tiedostamatta, että niitä on joku asettanut ja että olisi olemassa tarkkoja tapoja nähdä maailmaa oikein. Sanon:

"Ja sillä tavallahan teitä löydetään, kun unohdetaan jotenkin se, että osat eivät sovellu yhteen, tai niitä ei ole tapana asettaa niin tai joillakin muilla tavoin käytetyiksi, ja monin tavoin niitä nähdä jo siten-täten leikityiksi, ja koetaan löytää tapoja, joilla niillä ei vielä olisi leikitty... "

Ludwig Wittgenstein sanoo eräässä kohdin, että "tyhmyyden viheriöiviin laaksoihin" laskeutuminen on virkistävä - ja sitä se onkin. Se on niiden alkuperäisten negatiivi-kuvien maailman etsimistä, jotka fragmentaariuksina tieteen maailmassa tuomitaan. Filosofiassakin niiden käyttö katsotaan arveluttavaksi, ja tulokset epäilyttäviksi. Ja jos nyt kielen temppeli on vankila, johon tuomitaan ilman, että rikosta olisi edes tehnyt on painajaismaista tietää olevansa siellä silloinkin, kun kuvittelee käyskentelevänsä palatsin ulkopuolisella niityllä. Vaikka onhan olemassa mahdollisesti niitäkin, jotka sanoisivat: "Lobotomia on minun ainut vaihtoehtoni"! Silti kuva vapaudesta jaarittelevasta linnan pihan kerjäläisestä tuntuu sekin perin kaukaa haetulta.

2. KIELEN TEMPELIIN TUNKEUTUMINEN

2.1. METODIN SOVELLUS

2.1.1. Vanhastaan on tukeuduttu taiteeseen ja erityisesti runouteen kun on haluttu näyttää kielen temppeliä muiltakin osin kuin järjellisyyskinä. Järjen on kuitenkin kuoltava ennen sovellettaessa metodia, jolla tällaista tehdään. On tehtävä fragmentaareja määrityksiä nyt ja unohdettava, että olisi olemassa kronologinen aika. Vaikka tässä käytetty ilmaus fragmentaari määrittely onkin huono, katson sen viittaavan johonkin, jossa ollaan mukana ja jota ei tapahtumisessa itsessään määritellä; määrittely (kun se tehdään jälkeinpäin) ei pyri niinkään laajaan ymmärtämiseen vaan sen tietämiseen, kuinka tapahtumisessa on oltava mukana, jotta tapahtuminen ei ainutkertaisuudessaan iäksi katoaisi. Ikään kuin virittäytyttäisiin siihen tietyllä tavalla ennen kuin se kaikessa ennustamattomuudessaan lopulta TULEE.

"Nuo jotkin, joilla joskus minäkin (kuka silloin?) tein jotakin, olivat labiileja; ei niillä muotoutta, tai joukkoutta ollut. Ne kiinnitettiin (me jotkin?) maailmaan sanomalla: 'Nämä tässä ovat nyt sitä'!"

2.1.2. Jos nyt aikaa tahtoisin tässä määrittää, niin se lienee alkupuolella tuota ihmiselämän ensimmäistä kolmannesta, jossa kaikki otettiin toisaalta vastaan, mitä kuultiin selitettävän ja jossa toisaalta vallitsi kauhistava yhteys negatiivikuvista jäljennettyyn ei-todellisuuteen. Jos siinä ajanjaksossa on järjellisyttä, niin se on huonosti ja epäselvästi vastaanotettua syötettävyyttä, ja jos siinä on jotakin fluidia, niin se on sitä, mitä kukaan ei ole ollut syöttämässä; molemmissa todellisuuksissa oli elettävä ja on helppoa näin myöhemmin sanoa, että negatiivikuva-maailma olisi ollut luovampi

2.1.3. Eikä luominenkaan mitään satunnaista ole, kuten jotkut luulevat, ja mm. pitävät mitä tahansa lasten tuottamia piirroksia luovan toiminnan tuloksina. Tai jos luominen satunnaista olisi, niin luovimpia olisivat tietyt alkeishiukkasfysiikan tutkimat ilmiöt.

"Silloin nuo negatiivit, jotka ne aina jättivät jälkeensä, nähtiin selvästi (ketkä katselivat, vai katseltiin heitä?); pelko kaiken häviämisestä noihin havaittuihin mustiin aukkoihin oli tosi. Ja kyllä maailma oli myös jatkuvasti kuultua hokemaa, että tällä tavoin, tai noin. Sitä se haudankavuus on: kun takana ei ole mitään, ja ne, jotka hokivat tällainen, tällainen -eivät sitä nähneet. Heidän takanaan tuntui olevan vain noita sanoja, ja he uskoivat: maailma tämä, noilla vielä ei mitään, ja se heihin on istutettava!..."

2.1.4. Mahtava on suuruudenhulluuden voima.

2.1.5. Luominen syntyy mielestäni kohtaamisen tuloksena, jota ei voi asettaa kyseenalaiseksi, ja jota ei voi epäillä. Kuten monissa uskonnollisissa kokemuksissa ei epäillä koetun todistusvoimaa.

"Ei sitä myöhemmin muista, ja suojaksi luotu vino perspektiivi suojaa muistamiselta. Kun on vaikea muistaa sitä, mikä ei mitään ole, tai on, mutta ei sanoin mitään. Eihän sillä, mikä negatiivi-aukkojen aikana sai nimen, ollut sitoumusta paluuseen nimetyksi, koska sillä ei sellaista ole: sellaista sitoumusta toivottiin olevaksi, sillä sitä se on epätoivon maassa tosi ja oleva. Se on kuin rukoillen totemin henkeä tulemaan, ja kun se ei aina tule -ja niin villit tanssivat öitä ja öitä. Ja mitkä villit, mutta ei mitkään; ne sanovat, joissa ei ole edes

perspektiiviä sitä vinoa."

2.1.6. Sitoumus paluuseen on jotakin, jolla koettu saadaan kutsuttaessa palaamaan paikkaan, jolle myöhemmin voidaan antaa käsite-nimi: "ei-maailma" houkutellaan jäämään ensin toviksi lepäämään, ja lopulta se fiksoidaan niiden käsitteiden avulla, joita täysikasvuiset opettavat. Pieni ihminen saadaan kuvittelemaan, että ne ovat nimiä niille, jotka palaavat takaisin.

2.1.7. Suhde niihin on syvä ja jotakin, jota voitaisiin kutsua emotionaaliseksi -mikä ilmauksena on hyvin kapea. Sillä tähän kaikkeen liittyy tragedia, jossa menetetään aito kosketus niihin

"Ja kun olen (joku, kun täytyy olla) nähnyt kultaiset kasvot, kuin myös toiset. Ja kun kaikki, niin jos ei, niin miksi mitään! Mitään ei siinä lie oikeutta, jos vähempi, ja siten ei tavallaan mitään. Kuka sitä tarkoittaisi, jos sanoo, ettei ole, ja ei tahdo monin ehdoin tulla"?

2.1.8. Leikki muuttuu sellaiseksi, jossa se paikannetaan tiettyyn kontekstiin: on yhä vaikeampaa tavoittaa niitä juuri muutoin kuin tavoittelemalla yli tavallisuuden ulottuvia kokemuksia.

*"Ja kun se humina myös, joka on itse jumalat, jotka ajoin hylkäävät, jotta ei kaltaistuisi! Kun tekee, ja tekee, niin silloin tulos lie tekee, tekee -ja niin saa! Oi **Vincent**, vielä yksi taulu tee"!*

Tietysti on myöhemminkin kokemuksia, joissa tavoitetaan pitkälti samoja tunteja, kuten uskonnolliset kokemukset ja rakastuminen - tai erilaisin kemikaalein tavoitetut tilat, mutta niiden tragedia on siinä, että silloin ihminen jo tietää ja hänen silmänsä on kasvatuksella avattu.

"Joka paikka tarkka, ja ei mikään niistä. Ja kun siksi voi sana sana sanaa käyttää, missä lie, kun sanoo, että temppele? Ja hassu kysymys, kun ei sitä! Ja mikä huuto, kun ei sitäkään".

2.1.9. Kasvaneuden maailmassa ei silmiään voi avata ilman, että tietäisi avanneensa ne, ja käsittävänsä jotakin jollakin tavoin olevaksi.

Lapset ovat villejä, joihin on istutettava moraalit: luonnostaan heissä ei moraalisuutta ole. Tai on kuviteltavissa, että heillä on toinen moraalit, koska he eivät ole täydellisen mielivaltaisia keskinäisissä suhteissa edes silloinkaan, kun heidän ei voi sanoa noudattavan jäljitellen kielen temppelein lakeja. Erilaiset kasvatustapamenetelmät, joita on vuosisatojen aikana kehitetty, ovat keino kesyttää syntyviä, uusia villi-ihmisten sukupolvia. Ilman niitä ei olisi sitä, mitä sanotaan kulttuuriksi. Se toisaalta johtaa tulokseen, jossa ihmisiin saadaan ennustettavuutta, ja ilmiöitä koetaan hallittavan, mutta jossa jokin osa ihmisestä jätetään yksin.

"Toinen korjaa koko ajan, en millään tavoin, ja annan korjata ja annan en millään tavoin myös, kun se nyt on niin. Se vakava, ja se kun on tyhjää siinä, mistä ne kaikki. Katso katson horjuu jättäjäinen, kun kun kun muut pienet, ja miksi ei tiedä kukaan se, mikä joku minä. Jossain rauhassa, ei missään, ei sovituksessa, ei siinäkään. Ei kun laatu ja sitten jotakin".

2.1.10. Tällainen voisi olla huuto syvyydestä puettuna runon järjellisyteen.

"Nyt. Puut pitkät veistetyt, ja aikuiset, kun moni niin kuvittelee, jos nyt ei niin uhkaa. Joka tien päässä loppu. Ei pelkkä muoto mihinkään riittä, aina on uhrattu,

jotta jotkut eivät tulisi myöhemmin uhratuiksi. Se on toisen lajin uhri, jota pelkän menon näkijä ei näe. Se on jalo uhri, jos on sielu muita varten, vaikka kalkkyyleissä, sillä te vapaat: mikä on omaa, ja mikä taas muodon, jolla ei mitään".

2.1.11. Olen myöskin ajatellut, kenties, että tällainen saattaisi estää ihmisiä enää myöhemmin kohtaamisista, jos niitä koetettaisiin järjestää keinotekoisesti: tällaisia kohtaamisia ei voida opettaa!

2.1.12. Eikä tällaisissa järjestetyissä kohtaamisissa ole sellaista haudanvakavuutta, useinkaan, jossa olisi vaarassa menettää yhtään mitään. Liika tietoisena olo sisältää sellaisenkin kirouksen, että riskejä voi ennakoida - ja siten kärsimystie levene ja pitenee pidemmäksi kuin tuhannen tuhatta *Lusin suoraa*.

"Monelle ihmisistä nyt 'elämä' on valmiiksi naurettu peli, tai siinä nyt on omat suosionosoituksensa ja rangaistuksensa, joista piittaamattomat pitävät jopa itseään 'elämäntaiteilijoina'; että annetaan itselle joitakin päämääriä, jotka saattavat vaihdella, ja joita sokeasti seurataan, aina kunkin tien traagiseen loppuun saakka".

2.1.13. En minä tällaisiin konteksteihin halua niitä leikkimisiä kytkeä, tai että ne olisivat jonkinlaista jännittävää vaihtoehtoa pelien typeryydelle. Kun silloin ei valittaisi oikeastaan mitään, eikä sellainen olisi kummempaa kuin eunukkien puuhailu suluttaan naisten parissa. Kun on oltava sellainen todellinen riski siinä mukana hävitä kaikki, sillä ei se muutoin mitään ole.

2.2 TUNKEUTUJAN TUNNISTAMINEN

2.2.1. Kielen temppeliin mennään niiden asiain kanssa, jotka ovat kokemuselämä, ja ne eivät koskaan voi aidosti tulla osaksi predikaattikalkyylejä; ne vain mahdollistavat tunkeutumisen sinne -että on jotakin, johon ripustaa aitoja sisältöjä. Ja jos joku arvostaa kyseistä kalkyyliden maailmaa suuresti, ja kytkee symbolisen olemuksensa siihen, hän ei ehkä kykene tunnistamaan siellä mitään.

2.2.2. Symbolinen olento voi olla myös sellainen, että hänen symbolinsa eivät kalkyloidu, ja että ne kiinnittyvät fragmentaareihin koettuihin asioihin. Että siten joku voi olla *Kärpästen Herra*, ja luoda *Sormusten Herralle* asumuksen, tai luoda jotakin, jolla on vain viitteellistä vastinetta siihen, millä nyt reflektoidaan olevan muotoa ja muodon kauneutta.

Symbolinen olento voi nähdä, milloin kalkyyliden harmoniaan tulee kokonaistekijöitä, jotka ovat joitakin; eivätkä siten ehkä jotakin vain muodon kauneudessa tai rikkoutuneudessa. Symbolit symbolisella olennolla ovat aina sellaisia, että ne pysyvät voimassa tyhjiydestä ilmestyneiden, ja siihen katoamisen kautta. Ja vaikka tämä ei olisikaan totta, niin kuin totuus ymmärretään, niin silti se voi olla toisella tavoin totta.

2.2.3. Se on luodun muotouden totuutta, jolla maailmassa säilyy mieli vielä silloinkin, kun se kalkyloidusta mielestä menettää asemansa ohjeita antavuutena.

Tämä voi olla tyhjää puhetta, ja kaikin osin valheellista, ja typeränä koettavuutta, mutta siihen liittyy yksilöiden yksilö-stabiliteetin pysyvyys. Että on jotakin, jossa olla konventionaalisesti erilaisissa konsensus-maailmoissa, ja jotakin, johon paeta niistä kaikista. Mekanismit, jotka toimivat tällaisissa lähestymisissä ja pakenemisissä ovat toisaalta äärimmäisen yksilöllisiä, ja toisaalta taas yleistyviä.

Yksilöllisyys kiinnittyy siihen tapaan, jolla ihminen ajoittain luo maailmansa -ehkä monastikin elämässään, ja niihin kokemuksellisuuksiin, joita voidaan yksilönä muistaa tällaisiin luomis-tapahtumiin liittyvän. Yleistyvyys taas on ihmisyksilön pyrkimystä nähdä luomuksissaan jaettavuutta, ja tässä maailma luodaan rationaalisesti tavallaan toisen kerran, jo luoduksi tultuaan.

2.2.4. Konsensuksilla on yhteinen kalkyyli-rakenne kommunikatiivisessa mielessä siksi, että yksilöllinen koossa pysyvyys, ja toisten silmin nähtävissä olevuus vaativat tällaista metodiutta. Yksilöityvyyden on oltava konsensuksessa jotakin määrittelyksi tulleutta, tai tulevuuden mahdollisuutta.

Tekeminen, johon yksilöityvyys pitkälti kiinnittyy konsensuksessa ja kalkyyllissä muodostuu keskeiseksi siksi, että sen kautta yksilöt voivat, tavallaan, rakentaa itseään toisten silmin, ja siten, ettei rakentaminen vaadi riskiä, koska virheellisyys on jo määritelty usein ennalta. Maailman ei-olevuudesta luomisessa ei ole virhettä, eikä siinä ole epäonnistumista, eikä kenenkään syytettävissä olevuutta. Tiedän näkemysteni kerettiläisyyden: symbolista olentoa pidetään sellaisena, joka toimii kohdistetusti kykenemällä kytkemään symbolit funktioihinsa, ja luomalla niille kohdistetusti uusia funktioita.

2.2.5. Useimmiten lienee niin, että uusia symbolien kytkeytymiä luovat vain harvat ihmisistä, ja toiset enemmän opettelevat niitä hallitsemaan: ihminen on tällöin sama kuin ihmisistä etevimpinä pidetyt ovat - mitä käsitteiden sisältöajamukseen tulee. Länsimaissa vallitsee laaja käytäntö, jossa ihmisille syötetään merkitysmäärittämisten tapoja koko heidän lyhyen elämänsä ajan, ja monetkaan heistä eivät luo yhtään niistä, vaikka kokisivatkin ajattelevansa niiden kautta. Länsimaista sivistystä yleensäkin esiteltäessä tavataan silti sanoa, että ihminen on luonut sitä ja tätä. Ja jos joku ihmisistä luokin jotakin jollakin alalla, niin toisilla aloilla hän on yhtä tietämätön kuin ne, joiden osaksi ei ole tullut luoda mitään. Länsimainen ihminen määrittelee ihmisen esittelemällä heistä etevimpien saavutuksia, mutta jättää esittelemättä ITSENSÄ. Monelle heistä kulttuuri on nautittavuutta, josta kuvitellaan oltavan osallisia niinkuin oltaisiin ITSE luotu siitä merkittäviä osia. Konsensus tarjoaa turvaa ihmisille, jotka eiivät luo itse mitään, sillä sen kautta hekin voivat päästä osallisiksi, ja olevansa ihmisen mittaisia.

2.2.6. Vaikka ihmisyyys voisi olla seuraavaakin:

"Että ihminen voi olla identifioituvana kielen temppelissä, ja silti olla jättämättä yleisesti tunnettua, ja annettua nimeään sinne vedoten vain muistoihin, joita eivät tunne ne, joiden yhteisyyttä ne eivät ole. Länsimaissa nimeä EI ansaita, kuten se on ansaittava monissa primitiivisissä kulttuureissa (tai primitiivisinä pidetyissä kulttuurien muodoissa)."

Ja siten yksityisyys olisi ainut nähtävissä oleva tie, jolla tavoittaa yleisyyttä, ja siten yleisyys olisi vain tietty fiktio. Että siten pyrkimys käyttää jotakin tuntemaansa yksilöitymää fiktioiden luomiseen olisi perusteltu.

2.2.7. Jos kaikki on niin yksinkertaista, niin mitä yleensä tutkia mitään länsimaista tajuntaa ollenkaan, sillä sehän ei ole silloin sekään muuta kuin tuntemiensa yksilöitymien korottamista fiktioiduksi yleisyydeksi. Jossa tapauksessa olisin tehnyt suurimman osan työstäni melko turhaan, ja olisin vain alussa kaikessa ponnistelussani.

2.2.8. Tässä on ote muistinpanoistani:

"Odotan voimaa, ja tiedän, milloin se on läsnä. Vaikka en ole sitä menettänyt,

niin menneisyyteni olen, sillä siinä on liian moni asia jäänyt yksinäisyydessään elämään mieleeni, jossa ajoittain ei tunnu olevan mieltä, tai yhteyttä korkeampaan Mieleen. Mikäli olisi, että korkeampi Mieli olisi pelkkä fiktio, niin mitä silloin ponnistella edes sitä kohti millään tavoin, tai olettaa, että olisi voima, joka olisi tietyissä tuotoksissa läsnä, ja toisissa ei."

Huomasin, että erityisen hyvän tekstin kirjoittamiseen liittyy tiettyjen voimien läsnäolo, ja että ne eivät ilmesty suinkaan aina. Toisaalta huomasin, että kaikki meelempainetut asiat eivät "kehity" samassa rintamassa, vaan osa muistoista jää omaan kadotukseensa, mutta sitkeimmät niistä eivät silti kuole. Vaikka näitä ilmiöitä olisikin kuvattu kirjallisuudessa kuinka paljon tahansa, niin tärkeintä niissä on silti omakohtainen kokemus. Mutta kaikessa inhimillisessä toiminnassa piilee se, että hyväksytyksi tulee vain rationaalisuus, ja kaikki muu on esimerkiksi yleiseltä kannalta samantekevää.

2.2.9. Tavallisesti kirjallisiin tuotoksiin ei saa *kielen temppeliyteen* tunkeutumisen tuottamaa voimaa:

"Ja kun sellainen kuitenkin on; se humina, tai jylinä, jonka läsnäollessa kaikki kirjoittaminen ja eläminen on voimakasta. Silloin vain tuntuu -olkoonkin suurellisesti ajateltu - että jumalat olisivat läsnä, ja ihmishetken ajan suojeita luomalleen. Sellainen on kiehtova fiktio, ja (silloin) on helppoa uskoa jumalten todellisuuteen. Yhtä helppoa, kun on uskoa heidän poissaolonsa aikana siihen, ettei heitä olisi, ja olisi tullut hylätyksi."

2.2.10. Uskon, että käsitys luovuudesta kykynä käyttää jo olemassaolevaa, ja tuottaa se uudenslaisiin konfiguraatioihin on oikea: sellaisia ovat olleet useat säveltaiteen neroista.

Käsitys luomisen konventionaalisuudesta on sitä paitsi oivallinen valepuku kielen temppeliin tunnistamattomaksi jäävänä tunkeilijana esiintyvälle oivaltajalle. Kuvataiteissa jopa silloinkin, kun he ovat tuottaneet outoina pidettyjä muotoja, ovat taiteilijat esimerkiksi yhdistäneet primitiivisen taiteen elementtejä länsimaisiin traditioihin. Vaikka pontimena olisikin negatiivikuva-kokemuksellisuus. Konsensus voi siten olla myös ilon lähde, eikä pelkästään jotakin halveksuttavana pidettävää. Mikä on toinen hyvä valepuku: iloitsevan narrin kaapu.

2.2.11. Sekin, joka kykenee ylittämään sen, joutuu käyttämään konsensuksen mediaa, jotta voisi sanoa yhtään mitään kokemisistaan.

"Siksiköhän jumalat ihmistä koettelevat, että heitä kaikin tavoin kasvattaisivat ymmärtämään paremmin? Ja näkemään, että ihmistenkin sisiössä on jotakin, joka väistää heidän ulkoisuuttaan! Ulkoinen olisi kuin naamio, joka joskus riisuttaisiin, ja tuona hetkenä olisi kotona -jos nyt olisi läsnä joku, joka tajuaisi sisäisen merkitysyhteydet. ."

2.2.12. Modernina aikana jumalista puhuminen ei ole viisasta, vaikka mielestäni ne olisi otettava vakavasti. Kun on niinkin runsaasti yhden yksilöyden ylittävää, tai sen ulkopuolella olevaa jo tunnistettuna esimerkiksi tieteen piirissä, olisi harkitsematonta hylätä jumalat mm. loogis-empiirisiin perusteisiin, tai siksi, etteivät ne sovellu selittämiseen:

"Sana, tai puhe on runoa, joka kauniina on miellyttävämpi kuulla, ja naiivisuudessaan on osuvampaa kuin dokumentti; niin satun näkemään maailman, ja vähän minä kykenen ketään opettamaan. En minä ketään

typeryksenä pidä, vaikka ulkoisuus onkin monasti typerää: se, mitä nyt ensinnä ihmisille nähtäväksi tarjotaan. Enkä tarvitse omaa voimaani runoon, sillä sen lähde on muualla, tai jokaisessa siinä määrin, että se kyllä on jotakin, mikä voisi olla fiktioidun MIELEN kaltaista; sellaista, josta moni sanoisi: 'Tämä on korkeampaa kuin minä!'".

2.2.13. *Kielen temppeleissä on ulkoisuutta, joka siihen rakentuu osoitettujen asiain yhteyksien perusteella, ja se ei välttämättä ole keskeisin yksilöyden yli menemisen tapa, tai tapa, jolla jotakin tuotetaan laajempaan jaettavuuteen - ikään kuin tahattomasti. Vaikka tiedonsisältöjä voidaankin opiskella oppimalla pelkästään formaaleja rakenteita, niin se ei ihmisyksiöitä toisiinsa yhdistä tietämisen elämisen tavoissa kovinkaan ratkaisevalla tavalla.*

2.2.14. *Kielen temppeleissä on ylittävyyttä, joka ei ole välttämättä edes sanottavissa julki, tai jos se sanotaan, niin se vaikuttaa lähes typerältä. Kielen temppeleihin tunkeutujan voi tunnistaa lähes välittömästi, mutta on myös totta, että tapahtumaa voi myöhemmin määrittää monin tavoin tapahtuneeksi. Tapahtumille voi antaa useita jälkikäteismerkityksiä.*

"Enkä nyt piittaa siitä, vaikka olisin ristiriitainen, jos (kohta) oletankin, että on ihmisyksilöt ylittävä voima, ja samalla voi sanoa: 'Ulkoinen ei todellisuudessa ihmisiä yhdistä, vaikka sitä siihen tarkoitukseen eriten pyritään käyttämään'. Eikä tässä ole dikotomisesta asetelmasta kyse ... mutta länsimaisessa tajunnassa saattaa olla sairaalloisinta tuo ulkoisten muotojen korostus, ja sisäisen luonteen sulkeistaminen pois eritettyjen kokemuksellisuuksien todellisuuteen. Tällöin sisäinen vaatii tietenkin murtautuakseen eristettyjä olosuhteita, ja siinäkin tarkkaa säätelyä pysyäkseen voimassa, ja tavoitettavana. Jotakin ehkä tästäkin asiasta sanoo se, että en aina tiedä, mitä kirjoitan, mutta myöhemmin löydän siitä sen Mielen".

3. TAJUNTANI TEMPELISSÄ

3.1. SISÄKUVAUS

3.1.1. Länsimainen tajunta on kuolevaista laatua sen erilaisissa yksilöitymisissä, mutta säilyy formaaleissa rakenteissaan ja funktionaalisissa kytkeytymisissään. Kuvaa siitä pyrin maalaamaan runollisesti:

"Yleinen se on (tajunta), ja se, minkä se omuudeksi antaa, annetaan, jotta ei kuolisi. Niin kuin länsimainen kuolee, ja sanoo: 'Synty, kukoistus ja rappio!' On vain, että sillä on sellainen voima, ettei omuus sitä sinään ollen ja hahmoten mitenkään käsitä. Ehkä se on näkökulma, tai perspektiivisyys, tai mitä sanoja niitä on pantu olemaan, kuin olisivat. Kyllä. Sellaisen järjen on kuoltava, joka asettaa olemisia, joita ilman sen perspektiivejä ei olisi; on luopuminen näkemästä, että se olisi sokeudelle vastakkainen ja parempi pyrinöllisyys, joka pyhittää itsensä. Kyllä se onkin pyhittänyt, ja sillä on kaatopaikat hautausmainsaan, ja koskemattomat maailmat harjoituskenttinä. Voisi masentua, ellei näkisi toisinkin!..."

3.1.2. Saattaa olla, että todellakin ainut tapa, jolla ihmisen on mahdollista tiedollisesti tunkeutua todellisuuteen, on erityisyyksiensä kautta integroituvan pluralismin mallin mukainen menetelmä. Siinä on tietty opportunistin vaara, mutta muita metodeja ei ole. Ja minkä luonteinen olisi tämä länsimaisen tajunnallisuuden omuus, ja kuinka pitkään se kestää ajan puserruksessa.

"Ei omuus mitään muutosta tuo, vaan se on suojan kaltainen, jossa olla, vaikka niin ei ole oleminen; tietoista harhaa se on. Monet asiat ovat sellaisia, varjon kaltaisia, jotka nekin ajoin peittävät. Kuvaa vääryys, tai vastakohtansa -teet kai juuri siinä väärin, koska ylläpidät dikotomiaa. Mutta oikease vääryys sikäli kun pystyt -kuvaamalla se, niin ollet kai hyvin pyrinöllinen -ja silti hetken lapsi. Ole yhtä kuin tajunta, niin et synnytä vastakohtaistuvuuksien ymmärtämistä, ja perspektiivien todellisuuksia, vaan tavoitat kaikki mahdolliset heidät; heistä kaikki eivät ole omuuksia sulkeistavassa mielessä, ja siten kuolevaisia".

3.1.3. Kielen temppeleihin tämä tajunta on kuitenkin asettunut, ja on tavallaan sen sielu, vaikka ei voimaa omaakaan. Koska voima on asetettu yksilöitymien sieluihin, ja heidän tapoihinsa olla yhteydessä negatiivi-kuva maailmaan.

"Ymmärrän, ettei omuuksien suppiloitumia voi valistaa sylkäämään sisältöjään, ja suppiloina ollen imaisemaan jotakin, mitä tajunta on; ne eivät ole rakennetut juuri sellaisen ruokahalun periaatteelle ... Ei tajunta ole sellaisia yleisiä periaatteita, tai lakeja, joita olen nähnyt löydettävän dikotomisen aselman molemmista päistä, joissa toisessa ihmisen oletettu omuus, ja toisessa maailma, josta omuus ei olisi hitusta kummempi. Ja joissa malleissa hitusten olemaan asettamiset seuraavat olemaan asetettuja lakeja..."

3.1.4. Individuaalien asettuminen negatiivi-kuvien kautta kontaktiin ei-olevuuden kanssa ei ole täydellinen, koska useimmilla ei ole käsitystä siitä, mitä esimerkiksi eri erityistieteet voivat nähdä. On paljon sellaista, josta ei voi olla minkäänlaista yksilöllistä saatua kuvaa, ja joka silti on kuvattu erityistieteiden piirissä. Tämä liittyy sellaisiin filosofisiin puntarointeihin, joissa ihmisen tietämystä kielen temppeleiden puitteissa arvioidaan vähäisemmäksi ja suppeammaksi kuin se tosiosassa on. Filosofia on monasti sikäli itseriittoista, että ei käsitä turvautuvansa todistuksissaan eräänlaiseen pseudo-tietoon, tai tietoon, jollainen tietyillä erityistieteen sarjoilla oli esimerkiksi kolmekymmentä vuotta sitten (kronologisessa ajassa mitaten). Monet käytetyistä termeistä ovat tietenkin kokemuksellisesti tyhjiä, kuten asioita tuntemattomille pieneliöiden maailma ja hiukkasfysiikan kuvaama todellisuus, mutta siitä on toisenlaatuista kokemuksellisuutta MITTAUKSELISUUDEKSEN kautta, jota tulisi pitää ERÄÄNÄ inhimillisen kokemuksellisuuden lajina, jonka ihminen LUOMIENSA KEINOTEKOISTEN AISTINTENSA AVULLA TAVOITTAÄ.

3.1.5. Ihmis-individuaalit asettuvat keskinäisiin, orgaanis-aistimellisesti koettavaan yhteyteen tietyssä kokoluokassa mikro- ja makrokosmoksen ääripäiden välillä, kuten myöskin sillä tavoin rajatussa kokemuksellisuudessaan tajuavat aikaa vain ihmisiän perspektiivissä parhaimmillaan; eivät miellä niinkään geologisia kausia, tai eliömaailman kehittymiseen liittyviä ajanjaksoja.

"On siinä sekin, että vaikka nähtäisiinkin, ja vaikka sanottaisiinkin selvästi: Miksi asetatte omuuden, ja sen jalouden vain teknis-tieteyteen? -niin se olisi vain taas eräs näkökulma jälleen ... Sitä liikuu helposti kategoriasta toiseen: voi korostaa sitä, että kuivuusalueilla ei ole pelkkää ihmisten kasvotonta massaa... ja sitä on äkisti toisessa kategoriassa, jos tähdentää inhimillistä samuutta, ja siitä selittyvää omuutta. Onhan olemaan asetettuna myöskin kauneutta, ja aidattuja viljelä eläimiä: formaliiniin säilötty Erämaa elää ... Kaikki ne ovat sallittuja, ja eräänlaisia eläimiä moodissa, johon ne on väkivalloin alistettu; että oltaisiin jotakin, jota ihmisyyden tähden on tavoitteleminen".

3.1.6. Tässä on korosteisesti asetettu länsimaisen omuuden asettuminen vain oman kulttuuriuden piiriin vaikka kokonaisuudesta tunnettaisiinkin vain osasia, tai ajateltaisiin itse asiassa hyvinkin kategorisesti.

3.1.7. Maailmoita voidaan tosin kuvitella, kuten kirjailija **Ray Bradbury**, ja kuvata siinä ihmisiä, jollaisia ei konsensus-maailmassa juurikaan tapaa. Kuten asioita, joita kukaan ei normaalisti havaitse.

"Näiden kertomusten todellisuus on siinä, että tajunnan maailman pääosa -sikäli kun erityistymö sitä näkee -on juuri kuvittelussa: se on yhtä totta kuin konsensus. Kuten tiedät kokeneisesti, on omioksi kuviteltu usein vain fiksoitu kuva siitä, mitä ei voi kiinnittää mihinkään alustaan, tai kategoriin pespektiiveihin. Jos sanon, että leikki on tärkeää, niin sanon vain, että joku saatetaan uskomaan, että hän leikkii, vaikka hän tosiasiallisesti on fluidissa todellisuudessa; hän voi uskotella kuvittelevansa, vaikka hän elää tosinta elämää, ja hänen konsensus-omionsa on joka hetki lähes hiuskarvan varassa tuhoutua. Sanon vain, että leikittäisiin, tai kuvittelaisiin..."

Tässäkin sanoisin, kuten aiemmin totesin taiteilijain luovuuden ilmaisujen kiinnittymisestä jo luodun ja tutuksi käyneen tiedollisuuden perustaan: **Ray Bradbury** käyttää kertomuksissaan hahmoja, jotka ovat ihmisille tuttuja, kuten lapsia, joihin hän liittää suunnitelmallista murhanhimoisuutta, ja hyviä aikuisia, joista tulee joidenkin elämäkokemusten myötä hirviöitä.

3.1.8. Monikaan kuvitteellisten kertomusten esittäjistä ei kuvaa esimerkiksi hiukkasfysiikan tutkijaa maailmaa, ja aseta henkilöitänsä sinne siksi, että siellä ei ole henkilöitä. Paitsi kertomuksissa, joissa ihmisiä kutistetaan tuohon kokoluokkaan. Tällainen on mielestäni eräs rajoittuneus, jollainen länsimaisella omuudella on: se vaatii aina jaettavan konsensusensa silloinkin, kun se haluaa poiketa siinä muista, tai kokea siitä tyytyn irtautuvansa.

"Varmin merkki siitä, että läpimurto olisi sattunut on se, ettei uusi omio tahdo entisyyteen niin, että se olisi yhtä tosi kuin aiemmin, vaikka siinä viihdyttäisiinkin entistä paremmin -sen turvan takia, vaikka mikään ei voisi olla enää kuten ennen..."

3.1.9. Lisensiaattityössäni kuvasin tutkijaa, joka kemikaalien avulla tuottamissaan visioissa koki näkevänsä mikroskooppisen tason ja hiukkasfysiikan kuvaamia ilmiöitä, mutta hänellä olikin takanaan luonnontieteellinen koulutus. Silti monet kokemuksista ylittivät hänen käsityskykynsä, ja siksi hänen oli ylläpidettävä "paikkaa", johon palata.

"Tilassa, jossa ihmisen konsensus murtuu, hän kokee menneen uudelleen, ja jollei hänellä ole siitä syvää kokemusta kenekään ihmisen kanssa ennestään, on se ahdistavaa, ja pelastuakseen hän alkaa sitä tiukasti reflektoida, ja on sitä alituisen selittämässä itselleen: tätä ja tuota!"

3.1.10. Tutkija käytti tukihenkilönään kokeneempaa naispuolista opasta, ja kiintyi tähän syvästi. Ehkä tämä johtu heille yhteisistä, mutta yleisesltä kannalta perin epätavallisista kokemuksista. Syntyi eräänlainen sisäpiiri.

"Olemassaolevin konsensus-mittapuun siinä on epäonnistumisen mahdollisuus, sillä ihmisten on siinä kiinnittyvä, mitä tuo sana sitten tarkoittaisikaan. Kun on luotava ainutkertainen jaettavuus, jossa nimetön saa erityisen nimentymön, niin sitä ei voi tahtomalla luoda, eikä suunnittelemalla. Sitä se leikkiminen siinä on, että äkkiä ei olisikaan maailmaa, josta käsin yleisesti jaettavalla tavalla jokin nimen saisi, vaan se vain tapahtuisi; niin vain kävisi".

3.1.11. **J.C. Lilly**, jonka kokemuksista mm. lisensiaattityöni kertoo, on antanut teokselleen hyvinkin länsimaista tajuntaa karakterisoivan nimen *The Center of the*

Cyclone. Sellaisista pyörteistä *kielen temppelin* kuolevaiset tajunnat koostuvat, ja sellaisina ne elävät rajallisen elämänsä: ollen hetken lapsia, jotka etsivät hetkellistä omuuttaan, ja jotka sen löydettyäänkään eivät ole siihen tyytyväisiä, koska *cyclone* saattaa pyöriä vain yhteen suuntaan kerrallaan...